ČESKÁ TECHNICKÁ NORMA

ICS 01.140.10 **Srpen 2024**

Srozumitelný jazyk –
Část 1: Řídicí zásady a směrnice

ČSN
ISO 24495-1

01 0508

Plain language –
Part 1: Governing principles and guidelines

Langage clair et simple –
Partie 1: Principes directeurs et lignes directrices

Tato norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 24495-1:2023. Překlad byl zajištěn Českou agenturou pro stan-
dardizaci. Má stejný status jako oficiální verze.

This standard is the Czech version of the International Standard ISO 24495-1:2023. It was translated by the Czech Standardization Agency. It has the same status as the official version.

Národní předmluva

Souvisící ČSN

ČSN EN 301549 (87 0009) Požadavky přístupnosti na výrobky a služby ICT

Vysvětlivky k textu této normy

V případě nedatovaných odkazů na evropské/mezinárodní normy jsou ČSN uvedené v článcích „Informace o citovaných dokumentech“ a „Souvisící ČSN“ nejnovějšími vydáními, platnými v době schválení této normy. Při používání této normy je třeba vždy použít taková vydání ČSN, která přejímají nejnovější vydání nedatovaných evropských/mezinárodních norem (včetně všech změn).

MEZINÁRODNÍ NORMA

Srozumitelný jazyk –
Část 1: Řídicí zásady a směrnice

ISO 24495-1
První vydání
2023-06

ICS 01.140.10

Obsah

Strana

Předmluva..... 5

Úvod..... 6

1..... Předmět normy..... 7

2..... Citované dokumenty..... 7

3..... Termíny a definice..... 7

4..... Řídicí zásady..... 8

5..... Směrnice..... 9

5.1..... Směrnice pro zásadu 1: Čtenáři dostanou to, co potřebují (relevantní)..... 9

5.1.1... Přehled..... 9

5.1.2... Identifikovat čtenáře..... 9

5.1.3... Identifikovat záměr čtenářů.....

..... 9

5.1.4... Identifikovat kontext, v němž budou čtenáři dokument číst..... 10

5.1.5... Vybrat druh nebo druhy dokumentu..... 10

5.1.6... Vybrat obsah, který čtenáři potřebují..... 10

5.2..... Směrnice pro zásadu 2: Čtenáři mohou snadno najít to, co potřebují (nalezitelné)..... 10

5.2.1... Přehled..... 10

5.2.2... Strukturovat dokument pro čtenáře..... 10

5.2.3... Používat techniky informačního designu, které čtenářům umožňují informace najít..... 11

5.2.4... Používat nadpisy, aby to čtenářům pomohlo předvídat, co bude následovat..... 11

5.2.5... Uvádět doplňkové informace odděleně..... 11

5.3..... Směrnice pro zásadu 3: Čtenáři dokážou snadno pochopit to, co najdou (pochopitelné)..... 11

5.3.1... Přehled..... 11

5.3.2... Volit známá slova..... 11

5.3.3... Psát jasné věty..... 12

5.3.4... Psát stručné věty..... 12

5.3.5... Psát jasné a stručné odstavce..... 13

5.3.6... Zvažovat zařazení zobrazení a multimédií..... 13

5.3.7... Používat vstřícný tón..... 13

5.3.8... Zajišťovat soudržnost dokumentu..... 13

5.4..... Směrnice pro zásadu 4: Čtenáři mohou informace snadno používat (použitelné)..... 13

5.4.1... Přehled..... 13

5.4.2... Vyhodnocovat dokument průběžně při jeho tvorbě..... 14

Strana

5.4.3... Provádět další vyhodnocování dokumentu se zapojením čtenářů..... 14

5.4.4... Průběžně vyhodnocovat používání dokumentu čtenáři..... 14

Příloha A (informativní) Přehled zásad a směrnic..... 15

Příloha B (informativní) Vzorový kontrolní seznam..... 16

Bibliografie..... 18

DOKUMENT CHRÁNĚNÝ COPYRIGHTEM

© ISO 2023

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být, není-li specifikováno jinak nebo nepožaduje-li se to v souvislosti s její implementací, reprodukována nebo používána v jakékoliv formě nebo jakýmkoliv způsobem, elektronickým ani mechanickým, včetně pořizování fotokopií nebo zveřejňování na internetu nebo intranetu, bez předchozího písemného souhlasu. O souhlas lze požádat buď ISO na níže uvedené adrese, nebo členskou organizaci ISO v zemi žadatele.

ISO copyright office
CP 401 · Ch. de Blandonnet 8
CH-1214 Vernier, Geneva
Tel.: + 41 22 749 01 11
E-mail: copyright@iso.org
Web: www.iso.org
Publikováno ve Švýcarsku

Předmluva

ISO (Mezinárodní organizace pro normalizaci) je celosvětová federace národních normalizačních orgánů (členů ISO). Mezinárodní normy obvykle vypracovávají technické komise ISO. Každý člen ISO, který se zajímá o předmět, pro který byla vytvořena technická komise, má právo být v této technické komisi zastoupen. Práce se zúčastňují také vládní i nevládní mezinárodní organizace, s nimiž ISO navázala pracovní styk. ISO úzce spolupracuje s Mezinárodní elektrotechnickou komisí (IEC) ve všech záležitostech normalizace v elektrotechnice.

Postupy použité při tvorbě tohoto dokumentu a postupy určené pro jeho další udržování jsou popsány ve Směrnicích ISO/IEC, Část 1. Zejména se má věnovat pozornost rozdílným schvalovacím kritériím potřebným pro různé druhy dokumentů ISO. Tento dokument byl vypracován v souladu s redakčními pravidly uvedenými ve Směrnicích ISO/IEC, Část 2 (viz www.iso.org/directives).

ISO upozorňuje na možnost, že uplatňování tohoto dokumentu může zahrnovat využití patentu (patentů). ISO nezaujímá žádný postoj ve věci prokázání, platnosti nebo použitelnosti jakýchkoliv patentových práv nárokovaných v tomto ohledu. K datu vydání tohoto dokumentu ISO neobdržela oznámení o patentu (patentech), který může být nezbyný k uplatňování tohoto dokumentu. Subjekty, které ho uplatňují, je však nutno upozorni, že nemusí jít o nejnovější informaci, kterou lze získat z databáze patentů dostupné na adrese www.iso.org/patents. ISO nelze činit odpovědnou za identifikaci jakéhokoliv nebo všech patentových práv.

Jakýkoliv obchodní název použitý v tomto dokumentu se uvádí jako informace pro usnadnění práce uživatelů a neznamená schválení.

Vysvětlení nezávazného charakteru technických norem, významu specifických termínů a výrazů ISO, které se vztahují k posuzování shody, jakož i informace o tom, jak ISO dodržuje principy Světové obchodní organizace (WTO) týkající se technických překážek obchodu (TBT) – viz www.iso.org/iso/foreword.html.

Tento dokument vypracovala technická komise ISO/TC 37 *Jazyk a terminologie*.

Seznam všech částí souboru ISO 24495 lze nalézt na webových stránkách ISO.

Jakákoliv zpětná vazba nebo otázky týkající se tohoto dokumentu mají být adresovány národnímu normalizačnímu orgánu uživatele. Úplný seznam těchto orgánů lze nalézt na adrese www.iso.org/members.html.

Úvod

Srozumitelný jazyk je způsob komunikace, který klade čtenáře na první místo. Bere v úvahu

- to, co čtenáři chtějí a potřebují vědět;
- úroveň zájmu čtenářů, jejich odborné znalosti a čtenářskou gramotnost;
- kontext, v němž budou čtenáři dokument používat.

Srozumitelný jazyk garantuje, že čtenáři mohou najít to, co potřebují, že to mohou pochopit a mohou to používat. Srozumitelný jazyk se tedy zaměřuje spíše na to, jak úspěšně budou moci čtenáři dokument používat, než na mechanické prostředky, jako jsou vzorce čitelnosti a srozumitelnosti.

Rozsáhlé studie prokázaly, že psaní srozumitelným jazykem ušetří čtenářům i organizacím čas nebo peníze (nebo obojí). Srozumitelný jazyk je efektivnější a přináší lepší výsledky. Čtenáři navíc dávají srozumitelnému jazyku přednost. Pro organizace představuje srozumitelný jazyk důležitý způsob, jak si u čtenářů vybudovat důvěru. V neposlední řadě u dokumentů ve srozumitelném jazyce proces překladu funguje lépe než u dokumentů, které jsou obtížně pochopitelné.

Tento dokument pomůže autorům vytvářet dokumenty, které budou efektivně komunikovat s předpokládanými čtenáři. To platí pro většinu psaných jazyků a reflektuje to nejnovější výzkumy týkající se srozumitelného jazyka a zkušeností odborníků, kteří se tímto jazykem zabývají. Viz odkaz [3] týkající se výzkumu srozumitelného jazyka.

Srozumitelný jazyk nelze zaměňovat s jednoduchým jazykem. Srozumitelný jazyk se může používat pro širokou veřejnost, zatímco jednoduchý jazyk je určen lidem, kteří mají potíže s porozuměním psanému textu. Tyto potíže mohou být způsobeny zdravotním stavem, nedostatečnou znalostí daného jazyka nebo jinými důvody.

1 Předmět normy

Tento dokument stanovuje řídicí zásady a směrnice pro tvorbu dokumentů ve srozumitelném jazyce. Ve směrnicích je podrobně popsáno, jak se tyto zásady interpretují a uplatňují.

Tento dokument je určen všem, kteří dokumenty vytvářejí nebo se na jejich vytváření podílejí. Nejširší využití srozumitelného jazyka je u dokumentů, které jsou určeny široké veřejnosti. Je však použitelný také například pro psaní odborných textů, pro tvorbu právních předpisů nebo pro používání řízených jazyků.

Tento dokument se vztahuje na většinu psaných jazyků, ne-li na všechny, uvádí však příklady pouze v angličtině.

Přestože tento dokument zahrnuje základní prvky srozumitelného jazyka, má některá záměrná omezení, a to:

- Nezahrnuje všechny druhy jazykových projevů. Vztahuje se pouze na tištěné nebo digitální informace, které mají primárně podobu textu.

POZNÁMKA 1 Tento dokument však může být užitečný i pro tvůrce jiných druhů jazykových projevů, jako jsou podcasty a videa.

- Neobsahuje existující technické pokyny týkající se přístupnosti a digitálních dokumentů, ačkoli se tyto instrukce mohou vztahovat na obojí.

POZNÁMKA 2 Jako pokyny týkající se přístupnosti mohou autoři digitálních dokumentů použít Směrnice pro přístupnost webového obsahu[4] a EN 301 549[2].

Konec náhledu - text dále pokračuje v placené verzi ČSN.